

Դիտարին է Նարեկի վրայ ճիշդ գաղա-
փար մը կազմել, լոկ անոր վրայ եղած ու-
սումնախորովիները կարգադրով. պէտք է բուն
խիկ գիրքը ընթերցու, ուսումնասիրել: Չե-
տեղեմը Հոս էլ մը աշխարհաբար: «Այս
կեանքս՝ իւր կրքերովը, ճիշդ ծովու կը նմանի:
Հողին՝ մարմնայն շինուածովը, ինչպէս նա-
ւակի մը մէջ՝ կը տատանի անթիւ կոհակ-
ներէ, որք ամէն կողմէ կը դիմեն: Մինչդեռ
եռ անհոգ և վստաջ կը չուէի, փոքր մի-
ջոցին պատճառաւ որ կայ ընդ մէջ հանգրս-
տեան և տառապանքին, հազիւ արկածի
թեթեւ կասկած մը մտքիս մէջ կրելով, և
մինչ կը համարէի թէ հասած եմ, ահա
յանկարծակի իմ ամբասն մէջ ձմեռը հասաւ
բարբեր քամիով, և ետեւէ ետեւ զիզուող
ալիքներու զիմազորութեամբ հանդարտու-
թիւնը վրդովեց: Ուստի նաւն ալիքներու
վայրենի բախումէն խորտակեցաւ, թեւերու
զործանէութիւնը քայքայեցաւ, առագաստին
թուշարանը անկարկատելի ծուկներու բաժ-
նուեցաւ... Իրին արգասիքն ինձ ողբերու
յիշատակարան մ'իւնաւ: Նաւուղիորդ նաւին
հանգէպ կը շրջի և կու չար. ձեռքը ծնօտին
վրայ դրած՝ արտասուքի գետ մը կ'իջեցնէ:
Մնացած սակաւ կտորուանքը, որք զեռ կ'ե-
րեւին, ծովու ալիքներու ծփումէն ազդուած՝
խողխողուած բանաւորի մը պէս, տխրապին
թախիծով կը հեծնէ»:

Միացուցէք ասոր նման բանաստեղծու-
թեամբ և զգացումով զողողացող հարիւրաւոր
էջեր այլ, այն ատեն մենք կ'ունենանք ըն-
դարձակ պատկերը կանաչագոգ անտառի մը,

1. Նարեկ. տպ. Վինետ. էջ 140-5:

— Կարծեք արեւելից ամենէն աւելի վեհ բա-
նաստեղծութիւն մ'է աս, մրցակից նոյն իսկ
նարեկան քերթութեան, որուն հետ սերտ
պղծաւ մ'ունենալ կ'երեւի. և մենք առաջինը
չենք որ Նարեկացւոյ գործոյն մէջ արաբական
զոյն մը կը նկատենք:

2. Նարեկի ոգւոյն թարգմանութիւնն ան-
հնարին է. այնքան հայերէն բեզուին հետ չա-
ղուած է: Նարեկացին ուզեր է միշտ հայերէն
խօսիլ. այս բանն ոչ սակաւ ֆէաս կը հասցնէ
մեր զգուշութեան և իրեն համբաւին:

որս միայ առանձին լուսոյ մը բոլոր մոգ-
երեւոյթները կը կեդրոնանան, աստուածա-
ցոցման մը հանդերձանքին համար:

Նարեկը, անվիճելի կերպով ազգային մա-
տենագրութեան լաւագոյն բեքը, տիեզերա-
կան զրականութեան մէջ ակզբնական գիրք
մը պիտի նկատուէր, եթէ եւրոպական լե-
զուով թարգմանութիւն մը հնարարու ըլ-
լար՝:

Ե. Ն. Ա.

Ի ՆԻՆԱ Ս. ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՅԻՆՈՅ

Այնտեղ՝ ուր հեռուն հորիզոնին վրայ
Մառախլով պատած ըլլող մ'երեւայ,
Ուր մըլաղ լուսով թուխ ամպոց մէջէն
Յուցնէ լուսին դէմքն արծաթեղէն,
Եւ ոսկից ատուկ քաղցրիկ խորխուանք —
Չեղի սըլտից ըրդխած մի սուրբ հառաչանք —
Մերթ յայս կողմ՝ մերթ յայն վազէ մորորած
Հատուկներու մէջ դարեւոր մայրեաց,
Եւ ուրտապտոյտ հովտաց մէջ դալար
Անցնելով՝ յամկարծ աստ առնու լալար:
Ի՞նչ է այն պայծառ լոյսն որ կը ցրլայ
Բլլոյն զգալաթան այդ ամբին վըրայ —
Չէ այդ արեգակ, մօտեցաւ գլշեր,
Աստեղը զինչ գոհար կը փայլին յեթեր.
Պատած է անա ըրլոյն շըրջապատ
Բազմութիւն մարդոց՝ ռամիկ և ազատ.
Ձայմեր կը լլուսին տըխտը մըլագի,
Համդէս կը ամշուշտ այնտեղ կատարուի.
Դիմենք, դէպ յայն կողմ ուղղենք մեր քայլեր
Փութով այդ տեսեան ըլլանք վըլաներ...

Բայց դանդաղաբայ անա կը շարժին,
Ի ձեռս ամենուն մոմեր կը վառին,
Ուր և կոծ միայն լուսի կ'ըլլայ
Նըմշեցեալ մ'արդեօք կը տանին մոքա:
Յերկիր խոնարհած ամենուն աչեր
Ջերմին արտասուաց հոսն առտմեր.
Անթիւ արեւոյք ի ծայմ ողբակամ
Երգեն անդալար տըխտը շարակամ —
Ո՞վ է վախճանամ այն լուսաբոգի,
Ոյր այդպէս շըքեղ թաղում կը լինի...

*

Կ'ամցնին մի առ մի բազմութիւն մարդկան
Կու գայ, կը հառնի դազող դիւթական.
Որուն մէջ համգլխ մի սուրբ արեղայ
Վեղարն ի զըլխին, գիրք մ'ի ձեռին կայ:

Հարցնենք, ո՞վ է այդ մարմնագրգռիտ հրեշտակ...

Ջրգլուխ՝ ուստի՝ ծայր մ'է կ'իմնամուսնք։

— Դա Հայաստանի Մասնուէլն է մոր, Առ որ հայրապետը զայր ամէն օր։ Պատգամքն Աստուծոյ իրմէ կու լրէն։ Իւր հօտմ ուղղելու կ'ուսամէր կերպեր։ Մերթ Նախմա կ'ըլլայր դա մերթ շղիա, Որ երբ իւր հրեղէն բերանըմ քամայ, Երկմից պատուհասմ և կամ պատգամսն։ Իշխանաց զըլխում տեղամ ամմհնր։ Դա քարեզուէ հայրմ էր հասարակաց Աղքատաց ամէն ինք կու բաժնէր հաց։ Որբոց և այրեաց ինքն էլ։ Մըխիթար Եւ վրտամզեղց հրեշտակ փորկարար։ Այդ վամքն ուր յառաջ՝ մերծենայր ոչ ոք՝ Իւր գալն յետոյ, դեռարոյս ակօք, Ապաստամարամ մ'հողա ամէնում Ուր դիւէին խառմ աղքատ, ւնծասում։ Սակայն Սատանայ քարոյ թըլնամին Եւ սըրբոց ամէն փրկաւր ոխերիմ՝ Շատ հալածամքներ համնց իւր վերայ Վիշտ և մեղութիւն սաստիկ անխըմայ։ Ամբաստանութիւնք յամենայն կողմանց Տեղային ընդէմ՝ այնքան լաւութեանց։ Անխօս աղանձեաց անկարծ յարութիւն՝ Իւր ամմեղութեան վըլպէր իսկոյն։ Սակայն ամբարիշտք երբէք չըդադրին Նեղել անդադար այդ հեզուկ հոգին։ Բաց մա մի ամնայն գառնուկի նըմամ Համբերէ հըլու վըլտացն ամենայն։ Գիրք մ'առած ծնոնի բըղխեալ իւր հոգւոյ « Ի խորոց սըրտից խօսք ընդ Աստուծոյ », Աչերմ յորդանոս լըցուած արտասուօք

1. Յիշեցնէ Սրբոյս կենաց համդիսական մէկ օրն, երբ պատգամաւորներ կը հասնէին իրեմ՝ կաթուղիկոսիմ և ժողովականաց կողմանէ, հրաւիրելու որ զայ և իր դէմ՝ եղած ամբաստանութիւնքն ցրուէ։ Ուրքաթ էր օրն, և ճգնազգեաց աքեղայմ՝ խորոված աղանձներ համնց իւր հիւրերում առչիւ։ Երբ ասոնք գայթակղած՝ համարէին ամթիւ ամբաստանութեանց ամհիւրքեի փաստ մ'ալ տեսնել իւր վրայ, Նարեկացին միտումն ուզեց և հրաւրեաց խորոված աղանձներում, որ թուչին երթան։

Մեր ազգմ՝ եռամդում հիացող իւր սիրելի Սուրբին առաքինութեանց և փառաց, չափսզանք խամ-

ՅԱստուած աւմէ յամն իւր վըշտիւրմ ու հոգ՝ « Ի վերայ այնքան յուսահատութեանց Եւ յետ ահարկու սըրտարեկութեանց », Այլ եւս երկնայնոց չըտռեն սըրտն։ Դիտելով միայն իւր լաւութիւններ։ Իւր խոցին վըլրամ յամկարծ մի զիշեր Կը բացուին իսկոյն վամաց ծեղումներ, Միմիջեռ աղօթէր, մաղթէր առ Աստուած Ջրպետսե՛ն՝ մերել իրեմ թըլնամեաց։ Լոյս մ'ամուլէն ցուլայ հոմ շուրջանակի Հրեշտակաց մըլազք՝ կ'ըլլամ լըսելի։ Ահա Տիրամայրմ իրեմ կ'երեւայ՝ Մամկացեալ Յիսուս իր բազկաց վըլույս։ Ձովացաւ իսկոյն այրած սիրտմ իրեմ Եւս զուսթիացած ցաւոց ողբերէն։ Հնգ գառնուկն յամկարծ ծըզեց իւր մայնէ Սոխակ մը դարձած ըսկըսաւ երգել։ « Աչքնմ ծով ի ծով ծիծաղախիտ... Յայտնէ մըլմննի մարդիսատում... Բերանմ երկթերթի, վարդ ի շըրթամց կաթէր Շղիքնմ ծիրանի մամուշակի հոլք »... Դեռ այդ ըզմայլմամ վիճակի մէջ էր Եւ իւր սիրոյն երգ կը շարունակէր, Երբ յամկարծ երկմից դասնմ ըսկըսամ Իրենց օրհմութիւնըմ երգել քաղցրածայն, Տիրամայրմ առած իւր ամենը հոգին Յիսուս մամկամ հետ սըլացաւ յերկին։

— Ժամցնաք արդ թէ ո՞վ այդ լուսահոգի Ոյր այդքան շըքեղ թաղում կու լիմի։ Իմացնաք արդեօք, ճամցնաք թէ ո՞վ է Այդ մարմնագրեկտիկ մաքուր քերովքէ... Արթում, ժիւր, ըզգաստ Գըրկգորմ է դա Ողբածայն քըմար, տառարակ Նարեկայ։

զավառութեամբ ամստոյգ աւանդութիւններ եւս իւր ստոյգ պահած է և պահպանէ։ ասոնք թուէն կըմամք համարել՝ վերնոյն մմամ ուրիշ հրաշք մ'ալ, զոր կ'ըսուի թէ ըրած ըլլայ Նարեկացին յաւրութիւն տալով ազգաստ զիւղացւոյ մը հաւերում, որք մեծ քարի մը տակ մմալով ամշնացած էին։

2. Բարեպաշտ աւանդութիւն մը, Սրբոյս առաքինութեամբ վըլայ հիմնեալ, կը պատմէ Սուրբ Աստուածածնայ՝ Աստուածորդին գերկը բռնած՝ Նարեկացւոյ երեւելմ, և իւր վշտացեալ սիրտը մայրենի քաղցրութեամբ մխիթարելմ։ Պատմաբանօրէմ՝ տեսնեանս ժամանակմ ամստոյգ է, այլ Սրբոյս կենաց վերջերմ համարուի։